

Brdské prohlášení, 6. října 2021

My, vedoucí představitelé Evropské unie (EU) a jejích členských států, jsme se po konzultaci s vedoucími představiteli západního Balkánu a za přítomnosti regionálních a mezinárodních zúčastněných stran dnes dohodli na tomto:

1. EU opětovně potvrzuje jednoznačnou podporu evropské perspektivě západního Balkánu a vítá závazek partnerů ze západního Balkánu k evropské perspektivě, která je v našem společném strategickém zájmu a zůstává naší společnou strategickou volbou. Znovu také potvrzuje své odhodlání podporovat proces **rozšíření** a svá rozhodnutí o něm přijatá na základě důvěryhodných reforem partnerů, spravedlivých a přesně vymezených podmínek a na základě zásady vlastních zásluh. Budeme dále posilovat naši společnou angažovanost s cílem pokročit v politické, hospodářské a sociální transformaci regionu, přičemž budeme současně uznávat pokrok, jehož západní Balkán dosáhl. Rovněž připomínáme, že je důležité, aby EU mohla zachovat a prohlubovat vlastní rozvoj, zajišťujíc svou kapacitu integrovat nové členy.
2. Partneri ze západního Balkánu opětovně zdůrazňují svou oddanost **evropským hodnotám a zásadám** a provádění nezbytných reforem v zájmu svého lidu. EU vítá znovu potvrzený závazek partnerů ze západního Balkánu prosazovat **prvořadost demokracie, základních práv a hodnot a právního státu** a vytrvat v úsilí v oblasti boje proti korupci a organizované trestné činnosti, podpory řádné správy věcí veřejných, lidských práv, genderové rovnosti a práv příslušníků menšin. Důvěryhodnost těchto závazků závisí na smysluplném provádění nezbytných reforem a dosažení přesvědčivých výsledků podpořených jasnou a důslednou komunikací s veřejností. Klíčovými prvky každého demokratického systému jsou posílená **občanská společnost a nezávislé a pluralitní sdělovací prostředky** a my vítáme a podporujeme jejich úlohu na západním Balkáně.

3. EU je zdaleka **nejbližším partnerem tohoto regionu, jeho největším investorem a hlavním dárce**. Nebývalý rozsah i škála této podpory **musí být partnery při diskusi a komunikaci s veřejností plně uznávány a tlumočeny**.
4. **Podpora** ze strany EU bude i nadále záviset na hmatatelném pokroku v oblasti právního státu a sociálně-ekonomických reforem, jakož i na dodržování evropských hodnot, pravidel a norem ze strany partnerů.
5. EU plně podporuje opakovaně potvrzený závazek partnerů ze západního Balkánu rozvíjet inkluzivní **regionální spolupráci a posilovat dobré sousedské vztahy**, a to i s členskými státy EU. Je nadále důležité provádět v dobré víře a s hmatatelnými výsledky dvoustranné dohody, včetně Prespanské dohody s Řeckem a smlouvy o dobrých sousedských vztazích s Bulharskem. Je třeba vyvíjet další rozhodné úsilí na podporu **usmíření** a stability v regionu, jakož i nalézt a realizovat konečná, inkluzivní a závazná řešení **dvoustranných sporů a záležitostí** mezi partnery, které mají kořeny v minulosti, a to v souladu s mezinárodním právem a zavedenými zásadami, včetně dohody o otázkách nástupnictví, jakož i zbývajících případů pohřešovaných osob a otázek souvisejících s válečnými zločiny.
6. Plně podporujeme úsilí **zvláštního zástupce EU** pro dialog mezi Bělehradem a Prištinou a pro další regionální otázky týkající se západního Balkánu a očekáváme, že obě strany dosáhnou konkrétního pokroku, pokud jde o plnou normalizaci vzájemných vztahů, což má zásadní význam pro stabilitu a rozvoj celého regionu, aby bylo zajištěno, že obě strany mohou pokročit na své evropské cestě.

COVID-19

7. **Krise COVID-19** má i nadále závažný dopad na naše společnosti a ekonomiky. Zvýrazňuje nezbytnost a výhody našeho **úzkého a účinného partnerství**. EU spolu se svými členskými státy poskytovala po celou dobu pandemie západnímu Balkánu pomoc, přičemž zdravotní a sociálně-ekonomická podpora pro tento region dosud dosáhla bezprecedentní výše **3,3 miliardy** EUR. Partneři ze západního Balkánu jsou úzce zapojeni do iniciativ EU, zejména do Výboru pro zdravotní bezpečnost, systému včasného varování, zelených pruhů a Dohody o společném zadávání veřejných zakázek na lékařská protipatření. EU je připravena dále zlepšovat přístup k očkovacím látkám, diagnostice a terapeutikům a zajistit lepší **předvídatelnost** a **odolnost** vůči budoucím krizím.
8. EU si je rovněž vědoma **cenné podpory, již západní Balkán** během pandemie **poskytl** v rámci svého regionu i vůči Evropské unii. To odráží solidaritu a vzájemnou podporu, jež jsou základem EU. Tato spolupráce a koordinace by měla pokračovat i v budoucnu, a to i ve fázi oživení po pandemii.
9. EU bude i nadále rozhodně podporovat západní Balkán, **zejména pokud jde o dodávky očkovacích látek**. EU a její členské státy poskytly západnímu Balkánu různými cestami **2,9 milionu** dávek očkovací látky a další dávky budou následovat. EU podpoří plány očkování všech partnerů s cílem do konce roku 2021 pomoci dosáhnout podobné proočkovanosti, jako je průměr EU.

Hospodářský a investiční plán pro západní Balkán

10. V návaznosti na výzvu vedoucích představitelů na summitu v Záhřebu předložila EU **hospodářský a investiční plán** a pokyny pro provádění **zelené agendy pro západní Balkán**. Plán stanoví **zásadní investiční balíček**, v jehož rámci bude pro tento region v příštích sedmi letech **uvolněno přibližně 30 miliard EUR**, sestávajících z grantů ve výši 9 miliard EUR a investic dosahujících 20 miliard EUR, aktivovaných prostřednictvím nového záručního nástroje pro západní Balkán. Maximalizace potenciálního dopadu hospodářského a investičního plánu vyžaduje, aby partneři ze západního Balkánu rozhodným způsobem provedli hospodářské a sociální reformy a posílili právní stát. Uvedený plán může podnítit dlouhodobé, ekologické sociálně-ekonomické oživení a konkurenceschopnost regionu, podpořit jeho zelenou a digitální transformaci, posílit udržitelné propojení, regionální integraci a obchod, čímž rovněž posílí spolupráci a sbližování s EU, a to včetně cílů EU v oblasti klimatu.
11. Vítáme nedávné přijetí právního rámce pro provádění nástroje **NPP¹ III**, který bude i nadále klíčovým zdrojem finanční pomoci regionu, včetně hospodářského a investičního plánu. Komise má v úmyslu navrhnout na provádění hospodářského a investičního plánu pro západní Balkán investiční balíček ve výši 600 milionů EUR v rámci NPP 2021, jenž bude podléhat postupům v souladu s programovým rámcem a prováděcími pravidly NPP III. Spolu s návrhem ve výši 500 milionů EUR, který byl oznámen v červenci, by tak bylo na provádění hospodářského a investičního plánu poskytnuto do konce roku 2021 celkem **1,1 miliardy EUR**.

¹ Nástroj předvstupní pomoci (NPP)

12. Oceňujeme, že vedoucí představitelé západního Balkánu jsou odhodláni plně provádět **zelenou agendu**, a vítáme dohodu o souvisejícím akčním plánu. V souladu se Zelenou dohodou je agenda klíčovou hnací silou přechodu k **moderním, uhlíkově neutrálním ekonomikám odolným vůči změně klimatu a účinně využívajícím zdroje** s cílem uvolnit potenciál oběhového hospodářství, bojovat proti znečištění a zlepšit nakládání s odpady. Její úspěšné provádění bude vyžadovat pevné odhodlání regionu. Je nezbytné soustředit se na zajištění včasného a účinného odklonu od využívání uhlí prostřednictvím využívání obnovitelných paliv nebo uhlíkově méně náročných paliv. Prioritou by měla být také energetická bezpečnost, včetně diverzifikace zdrojů a tras. EU bude i nadále tento region při provádění zelené agendy a při rozvoji politiky stanovování cen uhlíku v kontextu unijního mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích (CBAM) podporovat, mimo jiné prostřednictvím technické a finanční pomoci.
13. Hospodářský a investiční plán představuje nový impuls k posílení **propojení** ve všech jeho rozměrech, a to jak v rámci západního Balkánu, tak i s EU. EU bude i nadále podporovat inkluzivní **regionální spolupráci**. Vedoucí představitelé západního Balkánu musí vyvinout další a rozhodné úsilí, aby **dostáli svému závazku vytvořit společný regionální trh**, jak bylo dohodnuto na summitu v rámci berlínského procesu, který se konal v roce 2020 v Sofii. Regionu to pomůže pokročit na jeho evropské cestě a občané a podniky budou mít hmatatelné výhody. Využití potenciálu inkluzivní regionální hospodářské integrace má zásadní význam pro podporu sociálně-ekonomického oživení regionu a maximalizaci přínosů investic vyplývajících z hospodářského a investičního plánu. K rychlému uzavření příslušných regionálních jednání je zapotřebí pevného odhodlání celého regionu.
14. EU a západní Balkán se dohodly, že zintenzivní úsilí, pokud jde o **posílení integrace trhu západního Balkánu do jednotného trhu EU**. V tomto ohledu poskytuje hospodářský a investiční plán pevný základ pro realizaci integrace trhu tohoto regionu do jednotného trhu EU, zejména v oblastech, jako jsou přeshraniční platby (SEPA), průmyslové a spotřební zboží, elektronický obchod a cla.

15. **Základním kamenem hospodářské a sociální integrace EU a západního Balkánu je udržitelná doprava.** Prioritou je další rozvoj dopravního propojení – jak v rámci regionu, tak s EU, zlepšení účinnosti a bezpečnosti dopravních služeb a dosažení cílů zelené a udržitelné mobility, zvláště pokud jde o **železniční propojení a propojení v oblasti vnitrozemské vodní dopravy.**

V souvislosti s udržitelným propojením vítáme nedávno schválené **akční plány Dopravního společenství** v oblasti železniční dopravy, silniční dopravy, bezpečnosti silničního provozu, usnadňování dopravy a vodní dopravy.

16. V návaznosti na úspěšné provádění regionální dohody o roamingu a zahájení režimu bezplatného roamingu na západním Balkáně od 1. července 2021 vítáme plán pro roaming, který vytvoří podmínky a stanoví jasné cíle pro snížení **cen roamingu mezi EU a západním Balkánem.**
17. Vítáme koncepci **zelených pruhů mezi EU a západním Balkánem** a podporujeme její praktické uplatňování na všech příslušných hranicích při plném respektování požadovaných *acquis* a postupů EU.
18. Dnes se zahajuje **agenda inovací pro západní Balkán, což je zvláštní agenda pro západní Balkán v oblasti inovací, výzkumu, vzdělávání, kultury, mládeže a sportu.** Tato agenda bude podporovat vědeckou excelenci, reformu vzdělávacích systémů v regionu, vytvářet další příležitosti pro mládež a pomůže předcházet odlivu mozků. Se zájmem očekáváme rychlé provedení jejího akčního plánu.

Politická a bezpečnostní spolupráce

19. Společný postup s EU je jasnou známkou strategické orientace našich partnerů. Znovu proto potvrzujeme naše očekávání, že jako nedílnou součást své evropské cesty partneři dále prohloubí spolupráci v oblasti **společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP)** a učiní hmatatelný a udržitelný pokrok směrem k **plnému sladění s postoji EU v oblasti zahraniční politiky a budou v souladu s tím náležitě jednat**, včetně postojů na mezinárodních fórech. Vítkame, že někteří partneři se již v **plné míře připojují** ke všem rozhodnutím a prohlášením v oblasti SZBP, a vybízíme je, aby tak činili i nadále. EU je připravena dále posilovat **politický dialog** o záležitostech týkajících se SZBP.
20. EU i západní Balkán čelí řadě **bezpečnostních výzev**, které vyžadují koordinovaná opatření. Dohodli jsme se na posílení naší spolupráce v klíčových bezpečnostních otázkách, a to i na **operativní úrovni**, a to na základě práce vykonané v rámci Sofijského programu priorit. Naši partneři se zavazují, že prokáží svou oddanost naší společné bezpečnosti a že budou i nadále rozvíjet účinné nástroje pro spolupráci v rámci západního Balkánu. Svůj závazek v oblasti SBOP již prokázali tím, že přispěli k misím a operacím EU, přičemž budeme spolupracovat na dalším rozvoji jejich schopností a kapacit, zejména prostřednictvím Evropského mírového nástroje. EU posílí své zapojení rovněž v oblastech, jako je vesmír a vojenská mobilita, s cílem usnadnit přístup civilně-vojenské pomoci do regionu v případě pandemií a přírodních katastrof.
21. Budeme posilovat naši spolupráci za účelem boje proti **dezinformacím** a dalším **hybridním hrozbám**, jejichž původci jsou zejména aktéři ze třetích států, kteří usilují o oslabení evropské perspektivy regionu. EU a západní Balkán upevní spolupráci v oblasti **budování odolnosti, posilování naší kolektivní kybernetické bezpečnosti a kybernetické diplomacie** a zvyšování účinku naší **strategické komunikace**.
22. Vyjadřujeme uznání našim partnerům za jejich pokračující úsilí a konstruktivní **spolupráci** v oblasti migrace, jež přinesly jednoznačné výsledky. **Řízení migrace je společnou výzvou**, kterou EU a západní Balkán musí řešit společně v úzkém partnerství.

23. Naše spolupráce při řešení migračních výzev prokázala svůj význam a bude dále rozvíjena. EU je připravena se i nadále angažovat a **posílit svou podporu prostřednictvím individuálního a komplexního přístupu**. Mezi prioritní oblasti by mělo patřit zlepšení azylových systémů, potírání převaděčství migrantů a nelegální migrace, zlepšení postupů navracení, správy hranic, výměny informací a přijímací kapacity. Partneři by rovněž měli dále pracovat na posílení systémů navracení, včetně uzavírání dohod o zpětném přebírání osob s klíčovými zeměmi původu. Bude prohloubena vzájemná spolupráce v oblasti navracení, přičemž dojde k maximálnímu využití stávajících rámců a dostupných kanálů. Měla by být rovněž posílena spolupráce s agenturou Frontex, Evropským podpůrným úřadem pro otázky azylu a Europol. Bezodkladně je třeba uzavřít zbývající dohody o postavení jednotek agentury Frontex.
24. Vzhledem k **závažnosti situace v Afghánistánu** bude EU úzce spolupracovat se všemi svými partnery, včetně partnerů ze západního Balkánu, za účelem řešení vznikajících výzev a případné koordinace společné reakce.
25. Závažné bezpečnostní hrozby pro EU i celý region nadále představují **terorismus, radikalizace a organizovaná trestná činnost**. Vyzýváme k dalšímu posílení spolupráce v oblasti boje proti terorismu a násilnému extremismu, včetně předcházení financování terorismu a radikalizace. Znovu zdůrazňujeme, že je důležité přijmout rozhodná opatření k řešení závažné a organizované trestné činnosti, zejména pokud jde o **obchodování s lidmi a převaděčství, praní špinavých peněz či pěstování rostlin používaných k výrobě drog a obchod s drogami**.
26. EU je plně odhodlána předcházet nedovolenému obchodu a s ručními palnými a lehkými zbraněmi a střelivem pro ně a jejich přesunu za účelem nezákonného obchodování a západní Balkán bude v této oblasti i nadále podporovat, mimo jiné v souvislosti s plánem boje proti nedovolenému obchodování s palnými zbraněmi určeným pro západní Balkán.
27. V zájmu další podpory našich společných zájmů vyjadřujeme ochotu **oživit a posílit pravidelný politický dialog s tímto regionem**. V této souvislosti vítáme skutečnost, že se **summitu EU a západního Balkánu** budou konat **pravidelně**. Se zájmem očekáváme příští summit, který se bude konat v roce 2022.

28. EU a západní Balkán musí spolupracovat, aby zvládly úkoly ovlivňující celou generaci. Víťame iniciativy západního Balkánu, které mají přispět k úvahám o **budoucnosti našeho kontinentu**. Jsme i nadále odhodláni naslouchat všem Evropanům v otázkách, které jsou důležité pro nás všechny: ochrana občanů a svobod, rozvíjení silné a dynamické hospodářské základny, prosazování zelené a digitální transformace, právní stát, spravedlivá a sociální Evropa, posilování odolnosti Evropy, jakož i vedoucí úloha Evropy v celosvětovém měřítku.
29. Víťame, že se naši partneři ze západního Balkánu k výše uvedeným bodům připojují.
-